

GHANA

SYTUACJA BEZPIECZEŃSTWA

**Sytuacja bezpieczeństwa i zagrożenia dla
ludności cywilnej**

**DPU-WIKP-424/292/2025
19.05.2025 r.**

TREŚĆ ZLECENIA

Proszę o informację na temat sytuacji bezpieczeństwa w Ghanie.

INFORMACJE DEMOGRAFICZNE

Ludność: około 34,5 mln (dane z 2024 r.).^[1]

Skład etniczny: Akan 45,7%, Mole-Dagbon 18,5%, Ewe 12,8%, Ga-Dangme 7,1%, Gurma 6,4%, Guan 3,2%, Grusi 2,7%, Mande 2% i in.^[2]

Skład religijny: chrześcijanie 71,3% (zielonoświątkowcy / kościoły charyzmatyczne 31,6%, protestanci 17,4%, katolicy 10% i in.), muzułmanie 19,9% , religie tradycyjne 3,2% i in.^[3]

USTRÓJ I SYTUACJA POLITYCZNA

USTRÓJ

Ghana była pierwszym afrykańskim krajem, który – jako kolonia brytyjska – uzyskał niepodległość. Stało się to w 1957 r. Pierwszym prezydentem Ghany został **Kwame Nkrumah**. W 1966 r. został on obalony w wyniku zamachu stanu. Od 1992 r. w Ghanie następuje proces demokratyzacji, kiedy to w referendum konstytucyjnym wprowadzono system wielopartyjny.^[4]

Aktualnie Ghana jest republiką prezydencką.^[5]

PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY

Pod względem administracyjnym, od 2020 r., Ghana podzielona jest na 16 regionów: Ahafo, Ashanti, Bono, Bono East, Central, Eastern, Greater Accra, North East, Northern, Oti, Savannah, Upper East, Upper West, Volta, Western, Western North.^{[6][7]}

¹ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook. Ghana, 14.05.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/ghana/>

² CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook. Ghana, 14.05.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/ghana/>

³ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook. Ghana, 14.05.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/ghana/>

⁴ BBC News, Ghana country profile, 14.04.2023, <http://www.bbc.co.uk/news/world-africa-13433790>

⁵ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook. Ghana, 14.05.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/ghana/>

⁶ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook. Ghana, 14.05.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/ghana/>

⁷ Wikipedia, Regions of Ghana, https://en.wikipedia.org/wiki/Regions_of_Ghana

Mapa. Podział administracyjny Ghany.^[8]

STRUKTURA WŁADZY

Głowa państwa. Prezydent Ghany ma bardzo szerokie uprawnienia, jest jednocześnie szefem rządu. Prezydent jest wybierany w wyborach powszechnych na czteroletnią kadencję, absolutną większością głosów. Według konstytucji, może pełnić tę funkcję dwukrotnie.^[9]

Od dnia 7 stycznia 2025 r. funkcję prezydenta Ghany pełni **John Dramani MAHAMA**.^[10]

Podczas ostatnich wyborów prezydenckich, które odbyły się w grudniu 2024 r., aktualny prezydent John Dramani MAHAMA (**Kongres Narodowo-Demokratyczny**,

⁸ Wikipedia, Regions of Ghana, 03.02.2019, (CC BY-SA 3.0), https://en.wikipedia.org/wiki/Regions_of_Ghana

⁹ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook. Ghana, 14.05.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/ghana/>

¹⁰ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook. Ghana, 14.05.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/ghana/>

ang. **National Democratic Congress, NDC**) zdobył 56,5% głosów. Drugie miejsce zajął Mahamudu BAWUMIA (NPP), uzyskując 41% głosów.^[11]

Kolejne wybory prezydenckie zaplanowane są na grudzień 2028 r.^[12]

Rząd i premier. Prezydent Ghany jest jednocześnie głową państwa i szefem rządu.^[13] Prezydent mianuje Radę Ministrów.^[14]

Parlament i wybory parlamentarne. Władzę ustawodawczą w Ghanie sprawuje jednoizbowy 275-osobowy parlament. Jego kadencja trwa 4 lata.^[15]

Ostatnie wybory parlamentarne odbyły się w grudniu 2024 r. W ich wyniku, partia do tej pory opozycyjna, **Kongres Narodowo-Demokratyczny (National Democratic Congress, NDC)** wygrała wybory i przypadły jej 183 miejsca w parlamencie, a **New Patritic Party (NPP)** zdobyła 88. Cztery miejsca zdobyli reprezentanci innych sił politycznych.^[16]

Kolejne wybory parlamentarne w Ghanie są zaplanowane na grudzień 2028 r.^[17]

SYSTEM PRAWNY

W Ghanie obowiązuje mieszany system angielskiego prawa precedensowego (*common law*) i lokalnego prawa zwyczajowego.^[18]

KARA ŚMIERCI

W styczniu 2024 r. parlament przyjął ustawę zakazującą stosowania kary śmierci w sprawach karnych, jednak nadal pozostaje ona w mocy w przypadku przestępstw związanych z bezpieczeństwem narodowym i zdradą stanu. Według najnowszego raportu Amnesty International z 2025 r., w 2024 r. w Ghanie orzeczonych zostało 6 wyroków skazujących na karę śmierci. Jednakże nie została wykonana żadna egzekucja. Aktualnie w więzieniach oczekuje na egzekucję około 182 osoby.^[19]

¹¹ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook. Ghana, 14.05.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/ghana/>

¹² CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook. Ghana, 14.05.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/ghana/>

¹³ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook. Ghana, 14.05.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/ghana/>

¹⁴ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook. Ghana, 14.05.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/ghana/>

¹⁵ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook. Ghana, 14.05.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/ghana/>

¹⁶ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook. Ghana, 14.05.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/ghana/>

¹⁷ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook. Ghana, 14.05.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/ghana/>

¹⁸ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook. Ghana, 14.05.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/ghana/>

¹⁹ Amnesty International, Death Sentences and Executions 2024, 08.04.2025, <https://www.amnesty.org/en/documents/act50/8976/2025/en/>

SYTUACJA BEZPIECZEŃSTWA

ANALIZA STATYSTYCZNA

W 2023 r. na terenie Ghany w wyniku różnych przypadków naruszenia bezpieczeństwa, zginęły 164 osoby (członkowie służb bezpieczeństwa, nielegalnych ugrupowań zbrojnych i cywile), natomiast w 2024 r. ilość wszystkich ofiar wyniosła 153. W pierwszym kwartale 2025 r. w wyniku incydentów związanych z bezpieczeństwem zginęły 83 osoby.^[20]

CHARAKTERYSTYKA SYTUACJI BEZPIECZEŃSTWA

Za bezpieczeństwo w Ghanie odpowiadają siły zbrojne, które mają za zadanie utrzymywanie pokoju, w tym za obronę granic, wspieranie bezpieczeństwa wewnętrznego i ochronę wód terytorialnych, w szczególności jego morskiej infrastruktury naftowo-gazowej. Armia Ghany realizując te zadania korzysta ze współpracy z partnerami zagranicznymi, takimi jak Wielka Brytania i USA, oraz doświadczeń zdobytych podczas udziału w wielu międzynarodowych misjach pokojowych.^[21] Od początku lat 70. XX w. mężczyźni i kobiety z Ghany służą w siłach pokojowych Organizacji Narodów Zjednoczonych, uczestnicząc w operacjach, których obszar działania rozciąga się od Synaju po kontynent afrykański.^[22] Aktualnie prawie 3 000 obywateli Ghany służy w ośmiu misjach ONZ,^[23] m.in. **United Nations Interim Force In Lebanon (UNIFIL)** – blisko 900 osób, **United Nations Interim Security Force for Abyei (UNISFA)** – około 700 osób, **United Nations Mission in the Republic of South Sudan (UNMISS)** – ponad 700 osób.^[24]

W 2022 r. Ghana zaczęła wzmacniać swoją obecność wojskową na północy kraju w obliczu potencjalnych zagrożeń ze strony nielegalnej organizacji zbrojnej **Dżama'at Nasr al-Islam wal Muslimin (JNIM)**, koalicji grup bojowników powiązanych z Al-Kaidą, której celem jest zbudowanie państwa salaficko-islamskiego w Afryce Zachodniej oraz wyeliminowanie wpływów Zachodu w regionie. Organizacja ma siedzibę w Mali, ale działa w dużej części Afryki Zachodniej, w tym w Burkina Faso, Nigrze i Togo.^{[25][26]} W obliczu zagrożenia ze strony JNIM w m.in. w sąsiednim Togo, Ghana podjęła szeroko zakrojone działania, aby zapobiec podobnym atakom.^[27] W północne regiony kraju wysłanych zostało ponad 1000 członków elitarnych sił

²⁰ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Ghana, data 01.01.2023-28.03.2025, dane pobrano 04.04.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

²¹ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook. Ghana, 14.05.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/ghana/>

²² United Nations, Service and Sacrifice: For Ghana, UN peacekeeping is a 'noble opportunity to serve humanity', <https://news.un.org/en/story/2019/02/1033752>

²³ The Permanent Mission of Ghana to the United Nations, The Permanent Mission of Ghana to the United Nations, <https://www.ghanamissionun.org/about/>

²⁴ United Nation Peacekeeping, Where we operate, <https://peacekeeping.un.org/en/where-we-operate>

²⁵ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook. Ghana, 14.05.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/ghana/>

²⁶ Counter Terrorism Guide, Jama'at Nusrat al-Islam wal-Muslimin (JNIM), https://www.dni.gov/nctc/ftos/jnim_fto.html

²⁷ ADF (Africa Defence Forum), Terrorist Attacks in Togo Spark Fears for Ghana's Security, 24.09.2024, <https://adf-magazine.com/2024/09/terrorist-attacks-in-togo-spark-fears-for-ghanas-security/>

specjalnych i bezpieczeństwa. Ponadto kraj zwrócił się o pomoc do partnerów międzynarodowych, min. do Unii Europejskiej.^[28]

W regionach Upper West oraz Upper East zdarzają się spory o ziemię pomiędzy wędrownymi pasterzami, pochodzącymi z grupy etnicznej Fulani, a osiadłymi farmerami, które mogą prowadzić do lokalnej przemocy międzyetnicznej i niepokoju społecznych. Lokalne społeczności rolnicze tworzą grupy zbrojne i lokalne oddziały samoobrony, które również bywają sprawcami przemocy.^{[29][30]} Niezidentyfikowane ugrupowania zbrojne oraz liczne bojówki lokalne i etniczne, które są odpowiedzialne zarówno za ataki na ludność cywilną, jak i członków sił bezpieczeństwa.^[31]

Szczególnie napięta sytuacja panuje w miejscowości **Bawku**, w Upper East. Od wielu lat ma tam miejsce lokalny konflikt o przywództwo w regionie między społecznościami Kussasi i Mamprusi. w regionie wieloletni spór dotyczący praw do tradycyjnie sprawowanej funkcji „wodza”, do której rościli sobie prawo zarówno Kussasi, jak i Mamprusi. Od lat trzydziestych XX w konflikt przechodził wiele faz, to przybierając na intensywności, to znów słabnąc. Obecnie w okolicach miejscowości Bawku nadal dochodzi do wybuchów przemocy.^{[32][33]} Starcia nasiliły się na jesieni 2024 r., kiedy to do Bawku powrócił z wygnania jeden z pretendujących do miana wodza - Alhaji Seidu Abegre.^[34]

Północna granica Ghany z Burkina Faso to także obszar z dobrze rozwiniętymi szlakami przemytniczymi, nieszczelnymi granicami i rozwiniętym procederem nielegalnego wydobywania złota.^[35]

USTAWODAWSTWO SPECJALNE

W regionach gdzie dochodzi do zamieszek na tle etnicznym, władze okresowo mogą wprowadzać godzinę policyjną. Obecnie godzina policyjna obowiązuje w mieście Bawku.^[36]

²⁸ FP (Foreign Policy), Islamist Extremists Are a Threat to Ghana, Togo, and Benin, Islamist Extremists Are a Threat to Ghana, Togo, and Benin, 24.09.2024, <https://foreignpolicy.com/2024/09/04/ghana-togo-benin-burkina-faso-jihadists-jnim/>

²⁹ Citifmonline, 9 dead after Fulani herdsmen and farmers clash, 19.01.2018, <http://citifmonline.com/2018/01/19/were-being-maltreated-in-ghana-fulani-community/>

³⁰ Africa Feeds, Ghana: 1.5 million Fulanis protest treatment as non-citizens, 06.03.2020, <https://africafeeds.com/2020/03/06/ghana-1-5-million-fulanis-protest-treatment-as-non-citizens/>

³¹ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Ghana, 01.01.2022-30.06.2024, dane pobrano 23.07.2024, <https://acleddata.com/data-export-tool/>

³² Journal of Arts and Social Sciences; Conflict and its effects on development in the Bawku Traditional Area; 2012; w: [https://journal.ucc.edu.gh/index.php?journal=jass&page=article&op=view&path\[\]=10&path\[\]=10](https://journal.ucc.edu.gh/index.php?journal=jass&page=article&op=view&path[]=10&path[]=10)

³³ Project Muse; The Kusasi-Mamprusi Conflict in Bawku: A Legacy of British Colonial Policy in Northern Ghana, vol. 17; 2014, https://muse.jhu.edu/login?auth=0&type=summary&url=/journals/ghana_studies/v017/17.longqi.html

³⁴ Modern Ghana, Bawku conflict: One more person killed, death toll rises to 26, 14.11.2024, <https://www.modernghana.com/news/1356985/bawku-conflict-one-more-person-killed-death-toll.html>

³⁵ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook. Ghana, 14.05.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/ghana/>

³⁶ Modern Ghana, Bawku conflict: One more person killed, death toll rises to 26, 14.11.2024, <https://www.modernghana.com/news/1356985/bawku-conflict-one-more-person-killed-death-toll.html>

SYTUACJA LUDNOŚCI CYWILNEJ

ANALIZA STATYSTYCZNA

Według danych ACLED, w 2023 r. w różnego rodzaju incydentach śmierć poniosło 124 cywilów, z kolei w 2024 r. odnotowano 88 ofiar cywilnych, zaś w pierwszym kwartale 2025 r. – 40 ofiar cywilnych. W całym opisywanym okresie, **od 2023 do początku 2025 r.** najwięcej ofiar śmiertelnych odnotowano w regionach **Upper East** oraz **Ashanti**.^[37]

ZAGROŻENIA DLA CYWILÓW ZWIĄZANE Z KONFLIKTEM ZBROJNYM

DZIAŁANIA WOJENNE

Od początku 2022 r. do lipca 2024 r. nie odnotowano tego typu zdarzeń skierowanych przeciwko ludności cywilnej.^[38]

DZIAŁANIA PARTYZANCKIE

Od początku 2022 r. do lipca 2024 r. nie odnotowano tego typu zdarzeń skierowanych przeciwko ludności cywilnej.^[39]

DZIAŁANIA ODWETOWE

Od początku 2022 r. do lipca 2024 r. nie odnotowano tego typu zdarzeń skierowanych przeciwko ludności cywilnej.^[40]

SYTUACJA HUMANITARNA W STREFACH KONFLIKTU ZBROJNEGO

Nie odnotowano zagrożeń wynikających ze złej sytuacji humanitarnej, które byłyby spowodowane złą sytuacją bezpieczeństwa, aczkolwiek w niektórych wioskach zdarzają się przypadki niszczenia mienia, związane z rywalizacją etniczną.^[41] Rywalizacja ta może prowadzić lokalnie do utrudnień w codziennym funkcjonowaniu – zamykaniu instytucji publicznych lub szkół.^[42]

³⁷ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Ghana, civilians, data 01.01.2023-28.03.2025, dane pobrano 04.04.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

³⁸ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Ghana, civilians, data 01.01.2023-28.03.2025, dane pobrano 04.04.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

³⁹ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Ghana, civilians, data 01.01.2023-28.03.2025, dane pobrano 04.04.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁴⁰ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Ghana, civilians, data 01.01.2023-28.03.2025, dane pobrano 04.04.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁴¹ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Ghana, civilians, data 01.01.2023-28.03.2025, dane pobrano 04.04.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁴² Modern Ghana, Bawku conflict: One more person killed, death toll rises to 26, 14.11.2024, <https://www.modernghana.com/news/1356985/bawku-conflict-one-more-person-killed-death-toll.html>

ZAGROŻENIA DLA CYWILÓW NIEZWIĄZANE Z KONFLIKTEM ZBROJNYM

TERRORYZM

W okresie od stycznia 2023 r. do końca marca 2025 r. w Ghanie nie odnotowano zamachów terrorystycznych.^[43]

POZAPRAWNE EGZEKUCJE, UPROWADZENIA, POGROMY

W Ghanie dochodzi do przypadków pozaprawnych egzekucji ludności cywilnej, nadużywania przemocy przez struktury bezpieczeństwa, a także do lokalnych sporów o ziemię i przywództwo polityczne między lokalnymi społecznościami, które czasem kończą się zamieszkami. Zdarza się również, że wojsko nadużywa przemocy, starając się stłumić akty agresji ze strony zwalczających się grup etnicznych.^[44]

Za największą liczbę ofiar śmiertelnych odpowiadają w Ghanie lokalne grupy patrolowe i etniczne, a także grupy przestępcze i gangi. Od wielu lat do aktów przemocy dochodzi w szczególności w **miejsowości Bawku**. Od początku 2023 r. do końca marca 2025 r. w regionie Bawku zginęły 44 osoby.

Interwencja policji w Bawku dn. 31 stycznia 2023 r. spowodowała śmierć siedmiu osób, w tym jednego dziecka.

W dniu 3 kwietnia 2023 r. członkowie etnicznej bojówki zabili jedną osobę.

28 października 2023 r., w Garu, nieopodal Bawku, wojsko zaatakowało cywilów w ramach operacji odbierania broni lokalnym grupom zbrojnym. Jedna osoba zginęła a ponad 50 zostało rannych. Istnieją przypuszczenia, że był to odwet za wcześniejszy atak bojówek na członków sił zbrojnych

Dnia 18 stycznia 2024 r. członkowie sił zbrojnych Ghany poddali przemocy fizycznej i zabili 3 osoby, które zostały uprzednio zatrzymane w związku z wcześniejszymi starciami.

25 października 2024 r. nieznani sprawcy zaatakowali grupę kobiet w Bawku, w wyniku ataku zginęło 7 osób.

27 października 2024 r. uzbrojona grupa zablokowała drogę Bolgatanga-Tamale i zaatakowali pasażerów. Ginęło 8 osób. Rząd nałożył godzinę policyjną w następstwie ataku

9 lutego 2025 r. uzbrojeni mężczyźni, prawdopodobnie należący do lokalnych bojówek, wkroczyli do jednego z domów na przedmieściach Bawku i zabili matkę i dwoje dzieci w związku z konfliktem o stanowisko miejscowego wodza.

⁴³ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Ghana, civilians, data 01.01.2023-28.03.2025, dane pobrano 04.04.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁴⁴ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Ghana, civilians, data 01.01.2023-28.03.2025, dane pobrano 04.04.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

14 lutego 2024 r. nieznani sprawcy spalili autobus w okolicach Bawku. Wielu pasażerów zostało rannych, a czterech z nich poniosło śmierć.^[45]

Regularnie zdarzają się także starcia między nomadycznymi pasterzami Fulani, a osiadłymi ludami rolniczymi. Konflikty te nie osiągają z reguły dużego natężenia.^[46]

Zdarza się, że bojówki etniczne i gangi przestępcze napadają na przejeżdżające pojazdy, zabijając podróżnych. Np. 5 stycznia 2024 r. członkowie niezidentyfikowanej grupy zbrojnej zaatakowali autobus w Tamale (Northern) zabijając 10 osób. Dnia 21 września 2023 r. niezidentyfikowane ugrupowanie zbrojne zaatakowało w Pusinga (Upper East) 2 autobusy zabijając 9 osób.^[47]

Zdarzają się także samosądy miejscowej ludności nad osobami, podejrzanymi o kradzież lub innego typu działalność przestępczą.^[48]

Do przypadków nadużywania przemocy ze skutkiem śmiertelnym dochodzi także ze strony funkcjonariuszy policji i innych służb bezpieczeństwa. Dnia 10 listopada 2023 r. strażnicy leśni zaatakowali górników w Mfante (Ahafo) zabijając 2 osoby. 15 sierpnia 2023 r. miało miejsce zabójstwo 2 innych górników w Fiankoma (Ashanti). Sprawcami byli funkcjonariusze policji. Ponadto w Ghanie miały miejsce zabójstwa pojedynczych osób. Ogółem od początku 2023 r. do kwietnia 2025 r. funkcjonariusze służb bezpieczeństwa zabili 23 osoby.^[49]

PRZEMOC STOSOWANA W TRAKCIE DEMONSTRACJI I PROTESTÓW

Większość demonstracji odbywa się pod nadzorem policji i ma pokojowy przebieg. Czasem jednak niewielkie demonstracje i polityczne spotkania przeradzają się w poważne zamieszki, którym towarzyszy przemoc, a ich skutkiem są ofiary śmiertelne.^{[50][51]}

Od początku 2023 r. do kwietnia 2025 r. w Ghanie odbyło się ponad 200 demonstracji (w tym 23 protesty, którym towarzyszyła przemoc oraz podczas których interweniowały służby bezpieczeństwa). W ich wyniku zginęła 1 osób.^[52]

13 czerwca 2023 r. policja użyła gazu łzawiącego i oddała strzały ostrzegawcze w powietrze, aby rozproszyć protest studentów w regionie Ashanti. W efekcie co najmniej 25 studentów leczono później z powodu problemów z oddychaniem i innych

⁴⁵ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Ghana, Bawku, civilians, data 01.01.2023-28.03.2025, dane pobrano 04.04.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁴⁶ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Ghana, civilians, data 01.01.2023-28.03.2025, dane pobrano 04.04.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁴⁷ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Ghana, civilians, data 01.01.2023-28.03.2025, dane pobrano 04.04.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁴⁸ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Ghana, civilians, data 01.01.2023-28.03.2025, dane pobrano 04.04.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁴⁹ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Ghana, civilians, data 01.01.2023-28.03.2025, dane pobrano 04.04.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁵⁰ Amnesty International, Amnesty International Report 2022/23; The State of the World's Human Rights; Ghana 2022, 27.03.2023, <https://www.ecoi.net/en/document/2089524.html>

⁵¹ DFAT (Australian Government - Department of Foreign Affairs and Trade), Ghana, 20.03.2024, <https://www.gov.uk/foreign-travel-advice/ghana>

⁵² ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Ghana, Protests, data 01.01.2023-28.03.2025, dane pobrano 04.04.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

urazów. Rząd zaprzeczył, jakoby do studentów oddano strzały z ostrej amunicji. W związku z ww. wydarzeniami wszczęto dochodzenie, w wyniku którego ukarano dyscyplinarnie trzech funkcjonariuszy policji.^[53]

PRZESTĘPCZOŚĆ ZORGANIZOWANA

W Ghanie istnieją gangi i grupy mafijne, ale starają się raczej pozostawać w ukryciu, nie zwracając na siebie uwagi. Zdarzają się jednak starcia między rywalizującymi gangami. Siły bezpieczeństwa starają się interweniować, prowadząc aresztowania przywódców i konfiskując amunicję. Mniejsze, nieformalne siatki przestępcze w Ghanie odpowiadają za szereg nielegalnych działań, w tym handel narkotykami, handel bronią, handel ludźmi, przestępstwa internetowe i kradzieże pojazdów. Sieci te działają na różnych szlakach transportowych, takich jak granice morskie, lotniska i granice lądowe, często wykorzystując wewnętrzne drogi wodne. Niektóre sieci przestępcze w Ghanie mają powiązania z większymi afrykańskimi organizacjami przestępczymi działającymi w Burkina Faso i Nigerii. Powiązane więzami etnicznymi, religijnymi lub rodzinnymi, sieci te mają ogromny wpływ na społeczeństwo Ghany, podważając znaczenie instytucji publicznych i wywierając wpływ na demokratyczne wybory, głównie jednak poprzez zaangażowanie finansowe, a nie przemoc.^[54]

PRAWNE I PRAKTYCZNE ASPEKTY DOTYCZĄCE ZMIANY MIEJSCA POBYTU

PRZEPISY REGULUJĄCE SWOBODĘ PRZEMIESZCZANIA SIĘ

Konstytucja i ustawodawstwo Ghany zapewniają wolność przemieszczania się w obrębie kraju i jest ona z reguły respektowana w praktyce.^{[55][56]}

MIGRACJE WEWNĘTRZNE

Ludność Ghany migruje z terenów wiejskich na tereny miejskie, z czego najwięcej osób osiedla się w stolicy kraju – Akrze oraz w Kumasi. Ludność swobodnie osiedla się w innych regionach kraju, zwłaszcza dotyczy to migracji z rolniczej północy do miast na południu.^[57]

⁵³ Amnesty International, Amnesty International Report 2022/23; The State of the World's Human Rights; Ghana 2022, 27.03.2023, <https://www.ecoi.net/en/document/2089524.html>

⁵⁴ Global Organized Crime Index, Ghana, <https://ocindex.net/country/ghana>

⁵⁵ Freedom House, Freedom in the World 2024 – Ghana, 2024, <https://www.ecoi.net/en/document/2108042.html>

⁵⁶ USDOS (US Department of State), Annual report on human rights in 2023, 23.04.2024, <https://www.ecoi.net/en/document/2107704.html>

⁵⁷ Edwin D., Factors Responsible for Youth Migration to the City: The Case of Ghana, 01.2016, https://www.researchgate.net/publication/322538243_Factors_Responsable_for_Youth_Migration_to_the_City_The_Case_of_Ghana

WEWNĘTRZNI UCHODźCY

Nie ma dokładnych danych dotyczących liczby osób wewnątrznie przesiedlonych (IDP) w Ghanie. Głównymi przyczynami przesiedleń są klęski żywiołowe, zmiana klimatu oraz przemoc.^{[58][59]}

W październiku 2023 r., w regionie Volta w Ghanie wystąpiły ulewne deszcze i duży dopływ wody do zbiorników zaporowych Akosombo i Kpong, co doprowadziło do poważnych powodzi, które zmusiły do puszczenia domów ponad 39 tys. osób w 9 okręgach. Infrastruktura, uprawy i schronienia zostały zniszczone, a dostęp do podstawowych usług został zakłócony.^[60]

UCHODźCY W KRAJACH SĄSIEDNICH

Uchodźcy: W ogólnodostępnych źródłach informacji brak jest wzmianek o aktualnych skupiskach uchodźców z Ghany w krajach ościennych.

Migranci: Ghana ma jeden z najwyższych wskaźników emigracji wysoko wykwalifikowanych pracowników w Afryce Zachodniej (46%). Szacunki pokazują, że ponad połowa lekarzy (56%) przeszkolonych w Ghanie i jedna czwarta (24%) wszystkich pielęgniarek przeszkolonych w Ghanie pracuje obecnie za granicą.^[61]

PODSUMOWANIE

Ghana jest państwem określanym mianem republiki prezydenckiej. Prawo Ghany przewiduje możliwość orzekania kary śmierci, niemniej jednak nie jest ona wykonywana.

Na terytorium Ghany nie toczy się obecnie żaden konflikt zbrojny. Nie odnotowano powszechnego zagrożenia życia dla cywilów na terytorium Ghany.

Aktualnie w Ghanie nie notuje się przypadków przymusowych migracji wewnętrznych ani emigracji z powodów związanych z bezpieczeństwem.

⁵⁸ Integral Human Development, Ghana, <https://migrants-refugees.va/country-profile/ghana/>

⁵⁹ Trading Economics, Ghana - Internally Displaced Persons, New Displacement Associated With Disasters (number Of Cases), <https://tradingeconomics.com/ghana/internally-displaced-persons-new-displacement-associated-with-disasters-number-of-cases-wb-data.html>

⁶⁰ IOM (International Organization for Migration), Ghana — Rapid Needs Assessment of IDPs in Volta (October 2023), 24.11.2023, <https://dtm.iom.int/reports/ghana-rapid-needs-assessment-idps-volta-october-2023>

⁶¹ Integral Human Development, Ghana, <https://migrants-refugees.va/country-profile/ghana/>

ZASTRZEŻENIE

Niniejsze opracowanie tematyczne zostało przygotowane przez Wydział Informacji o Krajach Pochodzenia Urzędu do Spraw Cudzoziemców na potrzeby prowadzenia postępowań w sprawach o udzielenie ochrony międzynarodowej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Opracowanie na temat sytuacji bezpieczeństwa może być pomocne w szczególności w sprawach rozpatrywanych w oparciu o **art. 15 pkt. 3 oraz art. 18 pkt. 1. Ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium RP z dn. 13 czerwca 2003 z późn. zmianami.**

Treść opracowania nie przesądza jednak o wyniku decyzji w indywidualnym postępowaniu administracyjnym, gdyż zawsze brana jest pod uwagę całość zgromadzonego materiału dowodowego i indywidualny charakter sprawy.

Informacje zamieszczone w niniejszym opracowaniu pochodzą w większości z publicznie dostępnych źródeł. Zostały one zebrane i opracowane przy zachowaniu zasady neutralności i obiektywizmu, a także z dołożeniem najwyższej staranności – tak, by odzwierciedlały aktualny w chwili publikacji opracowania stan wiedzy na prezentowany temat, a także pochodziły z różnych źródeł.

Terminologia użyta w niniejszym opracowaniu nie jest terminologią prawniczą. Określenia takie jak „prześladowanie”, „dyskryminacja”, „konflikt” itp. używane mogą być, za materiałami źródłowymi, w znaczeniu potocznym i nie są tożsame z definicjami podanymi w ustawie z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Niniejsze opracowanie zawiera wyłącznie informacje, poglądy i opinie prezentowane przez autorów materiałów źródłowych. Oświadczenia i oceny zawarte w niniejszym opracowaniu nie są i nie mogą być uważane za oświadczenia i oceny własne Urzędu do Spraw Cudzoziemców. Niniejsze opracowanie nie jest także i nie może być uważane za jakąkolwiek deklarację polityczną polskich władz.

Urząd do Spraw Cudzoziemców nie ponosi odpowiedzialności prawnej za publikowane w opracowaniu treści ani nie jest zobowiązany do publikacji jego aktualizacji, a także nie ponosi odpowiedzialności za sposób wykorzystania udostępnionych informacji.

Informujemy, że autorskie prawa majątkowe do niniejszego opracowania, w tym prawo do jego rozpowszechniania i publicznego udostępniania w Internecie, przysługują wyłącznie Urzędowi do Spraw Cudzoziemców (adres: ul. Koszykowa 16, 00-564 Warszawa; NIP: 5262548316; REGON: 017315012).

BIBLIOGRAFIA:

1. ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Ghana, data 01.01.2023-28.03.2025, dane pobrano 04.04.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>
2. ADF, Terrorist Attacks in Togo Spark Fears for Ghana's Security, 24.09.2024, <https://adf-magazine.com/2024/09/terrorist-attacks-in-togo-spark-fears-for-ghanas-security/>
3. Africa Feeds, Ghana: 1.5 million Fulanis protest treatment as non-citizens, 06.03.2020, <https://africafeeds.com/2020/03/06/ghana-1-5-million-fulanis-protest-treatment-as-non-citizens/>
4. Amnesty International, Amnesty International Report 2022/23; The State of the World's Human Rights; Ghana 2022, 27.03.2023, <https://www.ecoi.net/en/document/2089524.html>
5. Amnesty International, Death Sentences and Executions 2024, 08.04.2025, <https://www.amnesty.org/en/documents/act50/8976/2025/en/>
6. BBC, Ghana country profile, 14.04.2023, <http://www.bbc.co.uk/news/world-africa-13433790>
7. CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook. Ghana, 14.05.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/ghana/>
8. Citifmonline, 9 dead after Fulani herdsmen and farmers clash, 19.01.2018, <http://citifmonline.com/2018/01/19/were-being-maltreated-in-ghana-fulani-community/>
9. Counter Terrorism Guide, Jama'at Nusrat al-Islam wal-Muslimin (JNIM), https://www.dni.gov/nctc/ftos/jnim_fto.html
10. DFAT (Australian Government - Department of Foreign Affairs and Trade), Ghana, 20.03.2024, <https://www.gov.uk/foreign-travel-advice/ghana>
11. Edwin D., Factors Responsible for Youth Migration to the City: The Case of Ghana, 01.2016, https://www.researchgate.net/publication/322538243_Factors_Responsible_for_Youth_Migration_to_the_City_The_Case_of_Ghana
12. FP, Islamist Extremists Are a Threat to Ghana, Togo, and Benin, Islamist Extremists Are a Threat to Ghana, Togo, and Benin, 24.09.2024, <https://foreignpolicy.com/2024/09/04/ghana-togo-benin-burkina-faso-jihadists-jnim/>
13. Freedom House, Freedom in the World 2024 – Ghana, 2024, <https://www.ecoi.net/en/document/2108042.html>
14. Global Organized Crime Index, Ghana, <https://ocindex.net/country/ghana>
15. Integral Human Development, Ghana, <https://migrants-refugees.va/country-profile/ghana/>

16. IOM (International Organization for Migration), Ghana – Rapid Needs Assessment of IDPs in Volta (October 2023), 24.11.2023, <https://dtm.iom.int/reports/ghana-rapid-needs-assessment-idps-volta-october-2023>
17. Journal of Arts and Social Sciences; Conflict and its effects on development in the Bawku Traditional Area; 2012; w: [https://journal.ucc.edu.gh/index.php?journal=jass&page=article&op=view&path\[\]=10&path\[\]=10](https://journal.ucc.edu.gh/index.php?journal=jass&page=article&op=view&path[]=10&path[]=10)
18. Modern Ghana, Bawku conflict: One more person killed, death toll rises to 26, 14.11.2024, <https://www.modernghana.com/news/1356985/bawku-conflict-one-more-person-killed-death-toll.html>
19. Project Muse; The Kusasi-Mamprusi Conflict in Bawku: A Legacy of British Colonial Policy in Northern Ghana, vol. 17; 2014, https://muse.jhu.edu/login?auth=0&type=summary&url=/journals/ghana_studies/v017/17.longi.html
20. The Permanent Mission of Ghana to the United Nations, The Permanent Mission of Ghana to the United Nations, <https://www.ghanamissionun.org/about/>
21. Trading Economics, Ghana - Internally Displaced Persons, New Displacement Associated With Disasters (number Of Cases), <https://tradingeconomics.com/ghana/internally-displaced-persons-new-displacement-associated-with-disasters-number-of-cases-wb-data.html>
22. United Nation Peacekeeping, Where we operate, <https://peacekeeping.un.org/en/where-we-operate>
23. United Nations, Service and Sacrifice: For Ghana, UN peacekeeping is a 'noble opportunity to serve humanity', <https://news.un.org/en/story/2019/02/1033752>
24. USDOS (US Department of State), Annual report on human rights in 2023, 23.04.2024, <https://www.ecoi.net/en/document/2107704.html>
25. Wikipedia, Regions of Ghana, 03.02.2019, (CC BY-SA 3.0), https://en.wikipedia.org/wiki/Regions_of_Ghana